

ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КПСС

14 КАСТРЫЧНІКА Г. Г. АДБЫУСЯ ПЛЕНУМ ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КПСС. ПЛЕНУМ ЦК КПСС ЗАДАВОЛІУ ПРΟΣЬБУ Т. ХРУШЧОВА М. С. АБ ВЫЗВАЛЕННІ ЯГО АД АБАВЯЗКАУ ПЕРШАГА САКРАТАРА ЦК КПСС, ЧЛЕНА ПРЭЗІДЫУМА ЦК КПСС І СТАРШЫНІ САВЕТА МІНІСТРАУ СССР У СУВЯЗІ СА СТАРЫМ УЗРОСТАМ І ПАГАРШЭННЕМ СТАНУ ЗДАРОУЯ. ПЛЕНУМ ЦК КПСС ВЫБРАУ ПЕРШЫМ САКРАТАРОМ ЦК КПСС Т. БРЭЖНЕВА Л. І.

У Прэзідыуме Вярхоўнага Савета СССР

15 кастрычніка г. г. пад старшынствам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР тав. А. І. Мікаіана адбылося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР разгледзеў пытанне

аб Старшыні Савета Міністраў СССР.

Старшыней Савета Міністраў СССР Прэзідыум Вярхоўнага Савета СССР назначыў тав. Касыгіна Аляксея Мікалаевіча, вызваліўшы яго ад абавязкаў першага намесніка Старшыні Савета Міністраў СССР.

Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб вызваленні тав. Хрушчова М. С. ад абавязкаў Старшыні Савета Міністраў СССР і аб назначэнні тав. Касыгіна А. М. Старшыней Савета Міністраў СССР прыняты членамі Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аднагалосна.

Леанід Ільіч
БРЭЖНЕЎ

Першы сакратар
Цэнтральнага
Камітэта КПСС.

Аляксей Мікалаевіч
КАСЫГІН

Старшыня
Савета Міністраў
Саюза ССР.

ГЛОС РАДЗІМЫ

№ 63 (848)
Кастрычнік
1964 г.
Цана
2 кап.

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

НАША ХІМІЯ

Раніцай, калі над Салігорскім устае сонца, вуліцы маладога горада запаўняюцца людзьмі. Спяшаюцца на свае рабочыя месцы шахцёры, тыя, хто абслугоўвае пад'ёмныя механізмы, рабочыя абагачальнай фабрыкі. Ажываюць і будаўнічыя пляцоўкі другога і трэцяга калійных камбінатаў. Паднімаюцца на рыштаванні муляры і мантажнікі, выводзяць з гаражоў магутныя самазвалы шафёры, успыхваюць агеньчыкі электразварак. Пройдзе ўсяго адзін дзень, а на будаўнічых пляцоўках салігорцаў ужо многа новага: вышэй узняліся сцены карпусоў і жылых дамоў, калоны апор, яшчэ на дзесяткі метраў апусцяцца ў зямлю шахтапраходчыкі.

Кожны дзень працы прыносіць новыя поспехі і тым, хто манціруе абсталяванне на камбінаце штучнага валакна ў Светлагорску, на Гродзенскім азотнаўкавым, на Гомельскім суперфасфатным, Полацкім нафтаперапрацоўчым, на Лідскім лака-фарбавым... Час падганяе будаўнікоў. Бо ад іх жа залежыць выкананне дзяржаўных планаў здачы ў эксплуатацыю новых аб'ектаў беларускай хіміі. І яны растуць, як у казцы, змяняючы прамысловы пейзаж нашага краю.

Хімічныя камбінаты ў Беларусі? Так, яшчэ некалькі год назад хімічнай прамысловасці ў нас амаль не было, калі не лічыць аднаго прадпрыемства ў горадзе Магілёве. А дарэвалюцыйная «хімія» Беларусі? Смалакурныя печы — і толькі. Але Савецкая ўлада цалкам абвергла былое ўяўленне аб «беднасці» нашых нетраў. «Знаходка» на старобінскай зямлі — гэта толькі першы адкрыты беларускі скарб. Нядаўна на Палессі знойдзена і нафта. Значыць, нашы хімічныя камбінаты будуць працягваць расці, як гэта і прадгледжана планамі будаўніцтва камунізма. І калі мы здолелі

ўсяго за пяць год павялічыць выпуск прадукцыі хіміі ў два разы, дык з часам гэтыя тэмпы будуць расці і расці.

Хуткае развіццё хімічнай прамысловасці ў нашым краі, безумоўна, немагчыма без рэзкага пашырэння магутнасцей беларускай энергетыкі, а менавіта, без уводу ў строй Васілевіцкай і Бярозаўскай электрастанцый. Гэта было б немагчыма і без брацкай дапамогі іншых саюзных рэспублік, працоўныя якіх зрабілі і робяць вельмі многа для развіцця нашай хіміі. Нядаўна ЦК КП Беларусі прыняло новую пастанову, якая будзе садзейнічаць далейшай хімізацыі рэспублікі, укараненню хімічных вырабаў у новыя галіны гаспадаркі. Асабліва ўвага звяртаецца цяпер не толькі на вытворчасць мінеральных угнаенняў і прадуктаў перапрацоўкі нафты, але і на вытворчасць палімерных матэрыялаў, выкарыстанне іх у будаўніцтве. Беларускія хімікі паспяхова асвойваюць вытворчасць полісірольных плітак, эмаліраваных драўняна-валакністых пліт, слаістых пластыкаў, лінолеуму. Такую прадукцыю ўжо даюць прадпрыемствы хіміі ў Гомелі, Мінску, Бабруйску. Вытворчасць розных пластыкаў хутка будзе распачата на Крычаўскім цэментна-шыферным камбінаце, Полацкім заводзе шкловалакна і Гомельскім заводзе дахавых матэрыялаў. Увесь час павялічваюць свае асартыменты Барысаўскі завод пластмасавых вырабаў, Пінскі завод штучных скур. Гэта толькі некаторыя навінкі з прадукцыі маладой беларускай хіміі, якая ўсё шырэй будзе выкарыстоўвацца для ўпрыгожвання жылля, паляпшэння быту савецкіх людзей. Такія будні беларускай хіміі — галіны нашай прамысловасці, якая хутка расце і пашыраецца. Краем вялікай хіміі становіцца наша рэспубліка.

НА XIII СЕСІЮ Генеральнай канферэнцыі ЮНЕСКО прыбыла дэлегацыя Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі ў наступным саставе: М. А. Мінковіч (кіраўнік дэлегацыі), М. І. Красоўскі, Г. В. Багамолаў, Б. В. Кудраўцаў, В. С. Калбасін, Г. К. Навіцкі.

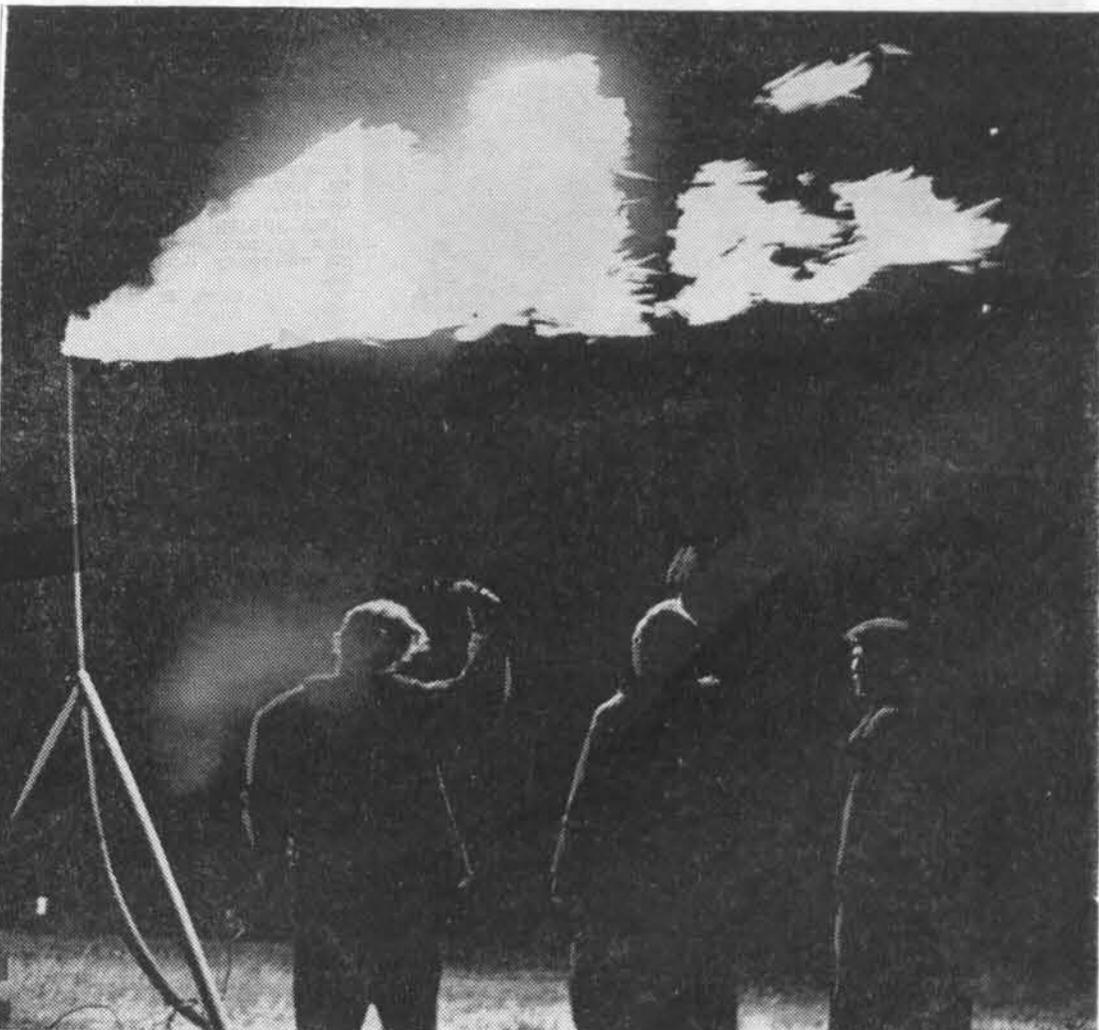
Геологі Беларусі атрымалі буйную працоўную перамогу. Пасля доўгіх і ўпартых пошукаў у раёне Рэчыцкай структуры Прыпяцкай упадзіны яны знайшлі прамысловую нафту. З трох прабураных шчылін забілі магутныя фантаны «чорнага золата». На здымках: (злева) дызіліст А. Радзюк, памочнікі бурільшчыка В. Пуго і В. Мацюшэнка, дызіліст М. Мацюшэнка і буравы Н. Бортнік; унізе — факел спадарожнага газу на буравой № 8.

У сувязі з адкрыццём у Беларусі прамысловых запасаў нафты начальнік Упраўлення геалогіі і аховы нетраў пры Савеце Міністраў БССР П. А. Пяновіч сказаў:

Прыкладна два гады назад пачалася разведка нетраў у раёне Рэчыцы. За кароткі тэрмін было прабіта некалькі шчылін. Тры з іх аказаліся нафтаноснымі. Асабліва энергічна запрацавала восьмая шчыліна, якая 20 жніўня гэтага года дала нафту з двухкіламетровай глыбіні.

Цяпер недалёкі той час, калі наша «чорнае золата» пойдзе на Полацкі нафтаперапрацоўчы завод.

МАСКВА АБДЫМАЕ ГЕРОЯЎ — КАСМАНАЎТАЎ

19 кастрычніка 1964 года! Увесь свет настроен на маскоўскую хвалю. Сталіца Краіны Саветаў сустрэае касманаўтаў Уладзіміра Камарова, Канстанціна Феакцістава і Барыса Ягорава. На лётным полі Унукаўскага аэрадрома сабраліся прадстаўнікі працоўных, студэнты, рабочыя Масквы і Падмаскоўя. Тут прысутнічаюць савецкія і замежныя дзеячы, дыпламаты. Сустрэаць герояў космасу на аэрадром прыбылі кіраўнікі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

Позірк прысутных звернуты ў неба, дзе «Л-18» робіць круг гонару перад тым, як апусціцца на бетонную паласу. І вось доўгачаканы серабрысты лайнер падрульвае да трыбуны. Прысутныя горача аплаздыруюць тром нябесным братам.

Затым героі-касманаўты садзяцца ў аўтамашыну і накіроўваюцца да сцен Крамля, дзе павінен адбыцца мітынг працоўных.

З трыбуны Маўзалея перад мікрафонам выступілі Уладзімір Камароў, Канстанцін Феакцістаў і Барыс Ягораў. Іх прамовы неаднаразова перапыніліся бурнымі аплаздысентамі ўдзельнікаў мітыngu.

Выступае Першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуні-

НА ЗДЫМКУ: экіпаж касмічнага карабля «Усход» праязджае па вуліцах сталіцы пад аплаздысентамі масквічоў.

стычнай партыі Савецкага Саюза Л. І. Брэжнеў. Адзначыўшы бліскучы подзвіг у гісторыі чалавечтва трох савецкіх касманаўтаў, ён сказаў:

— Сярод экіпажа карабля «Усход» — адзін камуніст, адзін камсамалец і адзін беспартыйны. Гэта была як бы маленькая ячэйка нашага грамадства ў космасе. Яны дзейнічалі дружна і мэтанакіравана. Так жыве і працуе ўвесь наш народ, згуртаваны ў адзіны шматмільённы калектыў вакол Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада, і ў гэтым сіла нашага грамадства, крыніца ўсіх яго перамог.

У гэты ж дзень у Георгіеўскай зале адбыўся вялікі прыём у гонар выдатнага подзвігу вучоных, канструктараў, інжынераў, тэхнікаў і ра-

бочых, якія забяспечылі касмічны палёт мнагамеснага карабля-спадарожніка «Усход», і ў гонар касманаўтаў, якія здзейснілі бяспрыкладны подзвіг. Прыём быў наладжаны Цэнтральным Камітэтам КПСС, Прэзідыумам Вярхоўнага Савета СССР, Саветам Міністраў СССР.

На прыёме былі зачытаны Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР аб прысваенні звання Героя Савецкага Саюза і лётчыка-касманаўта СССР камандзіру «Усхода» Ул. Камарову, вучоному-касманаўту К. Феакціставу і ўрачу-касманаўту Б. Ягору.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР А. І. Мі-

каян уручае героям узнагароды.

З прамовай на прыёме выступіў Старшыня Савета Міністраў СССР А. М. Касыгін.

— Новы выдатны поспех савецкіх касманаўтаў і выдатных будаўнікоў савецкіх касмічных караблёў,—сказаў А. М. Касыгін,—з'яўляецца самым пераканаўчым сведчаннем тых велізарных творчых магчымасцей, якія закладзены ў самай аснове нашага сацыялістычнага ладу, у калектыўнай стваральнай працы свабодных грамадзян свабоднага грамадства, кіруемага партыяй вялікага Леніна.

У сардэчнай, прастай абстаноўцы праходзіў гэты прыём у Крамлі. Гучала музыка песень савецкіх кампазітараў, прысвечаных пакарыцелю космасу.

ПАЯДЫНАК СА СМЕРЦЮ

Прыстань Сержань. Плаваючыя краны разгружаюць баржы з гравіем, які тут жа адвозіцца самазваламі на будаўнічыя пляцоўкі.

І раптам... Рыхтуючы кран да задачы другой змене, кранаўшыч Уладзімір Сяўрук апусціў коўш у ваду, каб абмыць яго, і, падняўшы, убачыў, што ў коўшы ляжыць амаль паўтараметровая бомба.

Перазменах, наўкола дзесяткі людзей, тэхніка. Што рабіць? Не будзеш вось так, у паднятым коўшы трымаць смяротны груз. І Уладзімір павольна апусціў коўш у ваду. Калі праз некалькі мінут падняў коўш, бомбы ўжо не было, яна засталася на дне.

Неўзабаве з Беларускай ваеннай акругі прыехалі мініеры на чале з малодшым лейтэнантам Перасыпкіным. Але ж бомба пад вадою, а з мініраў ніхто не можа працаваць у скафандры. Вадалазы з выратавальнай станцыі не спецыялісты па размініраванню. Тады сабралі кароткую нараду. Добраахвотна выказалі жаданне

ісці на пошукі затоненай смерці вадалаз другога класа камсамалец Канстанцін Іваноў і камуніст — вадалаз трэцяга класа Леанід Ротаў.

І вось на дно Дняпра пазменна апускаюцца смельчакі. Працаваць цяжка. Хуткасць цячэння вялікая. Больш чым 12 гадзін прабылі яны пад вадою. Нарэшце Іваноў заўважыў у грунце частку стабілізатара. Ён пачаў адкопчаць рукамі, але адчуў, што не хапае паветра. Што рабіць? Пакуль зменіш апарат, бомбу зноў цячэнне занясе пяском. Тады Іваноў напружыўся, падняў бомбу на рукі і даў сігнал падымаць наверх. Перад самай паверхняй ён не ўтрымаў груз, і бомба зноў паяццела на дно...

Зноў пошукі. І вось бомбу ўдалося падняць на бераг, адвезці ў бяспечнае месца.

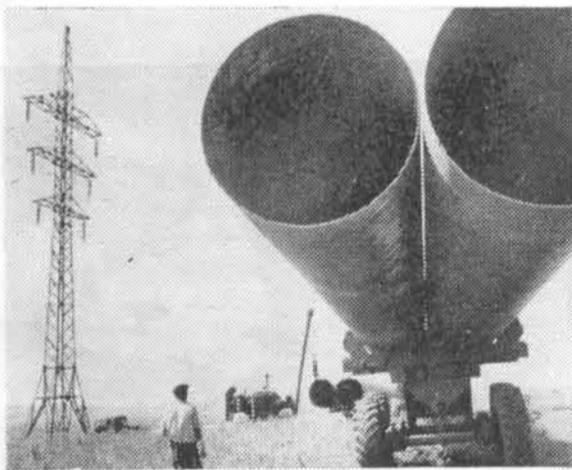
...Зноў запрацавалі краны, заснавалі на люстраной паверхні ракі буксіры.

В. МАЛІШЭўСкі,
П. ЯНКОў.

Татарская АССР. На паўднёвым усходзе рэспублікі на дзесяткі кіламетраў раскінуліся нафтавыя шчыліны. Тысячы іх дзейнічаюць, даюць краіне паліва і каштоўную хімічную сыравіну. У сувязі з буйным развіццём нафтавай прамысловасці ў рэспубліцы наспела неабходнасць забяспячэння прамыслаў вялікай колькасцю вады. Для бесперабойнага яе атрымання будзецца другая чарга магутнага Камскага вадавада, даўжынёй звыш 100 кіламетраў.

НА ЗДЫМКУ: падвозка сталых стужак агульнага дыяметра на трасу Камскага вадавада.

Фота В. Мяснікова.

Усе саюзныя рэспублікі і саўнаргасы краіны перавыканалі 9-месячны план прамысловай вытворчасці. Звыш плана выпушчана значная колькасць мінеральных угнаенняў, аўтапакрышак, сталі, вугалю, нафты, электраэнергіі, тканін, скуранага абутку і іншай важнай прадукцыі.

Практны стан, закладзены на Заходнесібірскім заводзе паблізу Новакузнеца, на думку спецыялістаў, будзе ў паўтара раза больш прадукцыйным, чым лепшыя айчыныя агрэгаты. Хуткасць, з якой стужка металу будзе прасоўвацца па яго лініях—20 метраў у секунду—праекціроўшычкі называюць «касмійнай». Будучае Заходнесібірскага завода звязваюць з індустрыялізацыяй Сібіры. Ён будзе выпускаць мільёны тон дробнага і сярэдняга пракату.

Першую тысячу аўтаматычных камер хавання багажу адправіў чыгуначным вакзалам краіны Гомельскі электратэхнічны завод. Цяпер прадпрыемства штомесячна выпускае па сто і больш такіх вырабаў. У бліжэйшы час вытворчасць камер намечана перавесці на канвеерна-паточную сістэму.

Пачалося будаўніцтва газавода Бухара—Алма-Ата. Першыя кіламетры труб мятровага дыяметра дастаўлены на трасу гэтай магістралі ў Галодным стэпу.

Мантаж новай паточнай лініі пачаўся на Мінскім заводзе запасных частак. На ёй можна будзе апрацоўваць пяць назваў шасцераў да трактараў «ДТ-50». Прадукцыйнасць яе — 320 тысяч дэталяў у год.

Выдаў першую прадукцыю Іванаўскі завод сухога малака (Драгічынскі раён). Новае прадпрыемства абсталявана аўтаматычнымі лініямі і будзе выпускаць у суткі да 150 тон сухога абястлушчанага малака і сметанковага масла.

Стагадовы юбілей Бораўскай васьмігадовай школы адзначыла грамадскасць Верхнядзвінскага раёна. Да рэвалюцыі яна была царкоўна-прыходскай і абслугоўвала сёлы трох валасцей. Цяпер на гэтай тэрыторыі — 2 сярэднія, 8 васьмігадовых і 23 пачатковыя школы.

«БЯРОЗКА» ЗНОЎ У ДАРОЗЕ

Ансамбль рускага танца «Бярозка» зноў выехаў у гастрольную паездку па краінах Еўропы. У Галандыі «Бярозка» будзе выступаць у другі раз, у Фінляндыі—у трэці, у Бельгіі—у чацвёрты раз і толькі ў Люксембургу калектыў пакажа сваё майстэрства ўпершыню. Люксембург—40-я краіна ў геаграфіі «Бярозкі».

У Хельсінкі «Бярозка» дасць 6 канцэртаў, у Бельгіі ансамбль выступіць у Бруселі, Антверпене, Генце, Льежы, Шарлеруа, Остэндзе, Монсе і іншых гарадах. 16 спектакляў адбудзецца ў сталіцы Галандыі—Амстэрдаме.

Абмен візітамі

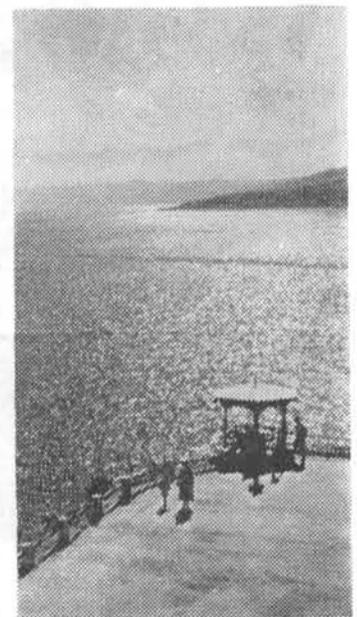
Паміж урадамі Савецкага Саюза і Нарвегіі дасягнута пагадненне аб абмене візітамі ваенных караблёў. Атрад савецкіх караблёў у саставе крэйсера «Мурманск» і эскадраннага мінаносца «Настойлівы» наведзе порт Тронхейм. Атрад нарвежскіх караблёў наведзе адзін з партоў Савецкага Саюза летам 1965 года.

Форум доўлідаў

Балгарская сталіца была абрана месцам нарады архітэктараў Балгарыі, Венгрыі, Польшчы, Румыніі, Савецкага Саюза і Чэхаславакіі. Удзельнікі нарады абмеркавалі асноўныя напрамкі ў развіцці сучаснай архітэктуры ў сацыялістычных краінах.

Для рыбакоў Кубы

У рыбным порце Гаваны адбылося вялікае свята: тут праходзіла цырымонія перадачы пльвучага дока, зробленага ў Савецкім Саюзе. На борце дока адбыўся ўрачысты мітынг, у якім прынялі ўдзел кіраўнікі рыбага порта, кубінскія рыбакі. Новае збудаванне, дастаўленае сюды савецкімі маракамі, будзе садзейнічаць далейшаму развіццю кубінскай рыбавай прамысловасці.

Народную Рэспубліку Балгарыю не выпадывае цяпер называюць краінай азёр. За апошнія дваццацігоддзе ў рэспубліцы створана 15 буйных вадаёмаў агульнай умяшчальнасцю ў 2,5 мільярда кубаметраў вады.

НА ЗДЫМКУ: буйнейшае ў краіне вадасховішча паблізу Сафіі.

Падзеі ліпеня

ІСТОТНЫМ паказчыкам паліянішня на-
роднага дабрабыту з'яўляецца рост гра-
мадскіх фондаў ужытку. Заснавальнікі
навуковага камунізма называлі іх фон-
дамі «сумеснага задавальнення патрэб», «па-
расткамі камунізма», надавалі ім вялікае зна-
чэнне.

За апошняе дзесяцігоддзе нашы грамадскія
фонды значна выраслі. Калі ў 1953 годзе яны
складалі 14,8 мільярда рублёў, то ў 1963 годзе
яны павялічыліся да 34,5 мільярда рублёў.
Кожны працоўны нашай краіны атрымаў у мі-
нулым годзе з грамадскіх фондаў звыш зара-
ботнай платы і даходаў ад калгаснай гаспа-
даркі ў сярэднім яшчэ 357 рублёў розных вы-
плат і льгот.

У рэдакцыю паступаюць пісьмы, аўтары якіх
просяць растлумачыць, з чаго складаюцца гра-
мадскія фонды ў СССР, якое месца яны зай-
маюць у даходах савецкай сям'і. На гэтае пы-
танне і адказвае кандыдат эканамічных навук
Н. І. Бузлякоў.

Кожная сям'я ў залеж-
насці ад ўзроўню яе дахо-
ду, яе складу, звычак і
многіх іншых прычын па-
рознаму будзе свой бюджэ-
т. Але ўсе абавязкова
прадугледжваюць адзёнае,
абутак, забавы і г. д. Гэта
так званыя «бачныя» дахо-
ды і расходы. Яны лёгка
паддаюцца ўліку.

Але акрамя зароботнай
платы, кожная сям'я пэ-
ўную частку даходаў атрым-
лівае ў выглядзе пенсій,
дапамог, стыпендыяў, а ня-
рэдка і ў форме паступлен-
няў ад уласнай дапаможнай
гаспадаркі і іншых нату-
ральных і грашовых дахо-
даў. Але гэта яшчэ не ўсё.
Савецкія людзі настолькі
прывыклі да таго, што ў іх
бясплатная адукацыя, бяс-
платнае медыцынскае аб-
слугоўванне, нізкая кватэр-
ная плата, бясплатнае або
са значнай сцідкай кары-
станне санаторыямі, дамамі
адпачынку, спартыўнымі збудаваннямі, куль-
турна-асветнымі ўстановамі, што ўявіць усе
гэтыя паслугі платнымі проста немагчыма.

Каб правільна вызначыць агульную суму да-
ходаў савецкай сям'і, трэба ўлічваць усе віды
яе даходаў, атрымліваемых як за працу, так
і ў форме бясплатнай дапамогі.

У цяперашні час асноўную частку рэальных
даходаў насельніцтва каля трох чвэрцей утвараюць
тыя, якія працоўныя атрымліваюць у залежнасці ад
колькасці і якасці затрачанай працы [зароботная
плата, прэміі, натуральныя даходы]. Разам з тым
усё больш павялічваецца доля, якая выдаецца
населенню з грамадскіх фондаў спажывання.

Каб канкрэтна ўявіць сабе, якое значэнне
маюць грамадскія фонды спажывання, возь-
мем для прыкладу сям'ю з чатырох чалавек,
як найбольш тыповую. Уявім, што дзіця да-
школьнага ўзросту ходзіць у дзіцячы сад. За
гэту бацькі плацяць ад 15 да 20 працэнтаў
агульнай сумы расходаў. Дзяржаве ж утры-
манне гэтага дзіцяці каштуе прыкладна 300—
400 рублёў у год. Атрымліваецца, што на кожнае
дзіця штогод ідзе датацыя ў 250—300
рублёў.

У 1963 годзе ў яслях і садах краіны было
6,4 мільёна дзяцей, або амаль у тры разы
больш, чым у 1953 годзе. Дзіцячымі пляцоў-
камі летам 1963 года было абслужана каля
3 мільёнаў дзяцей. Па плане на 1964—1965 гг.
колькасць дзяцей у дашкольных установах па-
вялічваецца на 1,3 мільёна чалавек і будзе
даведзена да 7,5 мільёна. У 1963 годзе на
ўтрыманне дзіцячых ясляў і садоў было вы-
даткавана каля 1,9 мільярда рублёў, у тым

ліку з дзяржаўнага бюджэта 1,6 мільярда
рублёў.

Навучанне кожнага школьніка абыходзіцца
дзяржаве ў сярэднім прыкладна 90 рублёў у
год, у групах з падоўжаным днём — да 150
рублёў, а ў школах-інтэрнатах — да 900 руб-
лёў. У 1964 годзе на ўтрыманне школ будзе
выдаткавана 4,3 мільярда рублёў. Прычым вы-
даткі на гэтыя мэты ўзраслі ў параўнанні з да-
ваенным узроўнем у 4,4 раза.

За лік грамадскіх фондаў у СССР утрымлі-
ваюцца таксама сярэднія спецыяльныя і вы-
шэйшыя навучальныя ўстановы. Колькасць ма-
ладых людзей, якія карыстаюцца гэтымі фон-
дамі, вельмі значная і расце з году ў год. У
1963—1964 навучальным годзе колькасць на-
вучэнцаў у сярэдніх спецыяльных навучальных
установах і студэнтаў у ВНУ дасягнула 6,3 міль-
ёна чалавек.

Падрыхтоўка кожнага спецыяліста ў ВНУ
абыходзіцца дзяржаве ў сярэднім 820—850
рублёў [укліваючы стыпендыі] у год. Больш-
шасць студэнтаў атрымлівае
стыпендыі, значная частка
іх забяспечваецца інтэрна-
там.

Радаснай падзеяй у кожнай савецкай сям'і з'яў-
ляецца паяўленне на свет
дзіцяці—новага чалавека.
Яшчэ да нараджэння яго
будучае забяспечваюць гра-
мадскія фонды: жанчыны
па цяжарнасці і родах кары-
стаюцца аплачваемым
112-дзённым водпушчам,
бясплатным медыцынскім
абслугоўваннем. Маці і дзі-
ця бяруцца пад нагляд
урачоў.

Пры нараджэнні трэцяга і
кожнага наступнага дзіцяці
маці атрымліваюць адна-
разовую дапамогу, а пры
нараджэнні чацвёртага по-
бач з аднаразовай дапамо-
гай атрымліваюць таксама
штомесячную. У 1963 годзе
дзяржаўную дапамогу ат-
рымалі 3,5 мільёна мнага-
дзетных і 2,2 мільёна адзі-
ночкіх маці.

Савецкая сям'я не ведае жахаў беспра-
цоўя. Але, мабыць, кожнаму даводзіцца
нейкі час не працаваць з-за хваробы. У
гэтым выпадку ён атрымлівае з грамадскіх
фондаў ад 50 да 90 працэнтаў заробку. Да
яго бясплатна прыходзіць урач. Калі патрабу-
ецца лячэнне ў бальніцы або аперацыя —
усё гэта аплачвае дзяржава.

Знаходжанне ў бальніцы аднаго дарослага
чалавека абыходзіцца дзяржаве ў сярэднім
5—6 рублёў у суткі.

Савецкая дзяржава забяспечвае з грамад-
скіх фондаў больш 26 мільёнаў пенсіянераў. У
1963 годзе ім выплачана каля 9 мільярдаў
рублёў.

Прыкладна дзве трэці ўсіх расходаў на ўтры-
манне жылых ідуць у нас за кошт дзяржа-
вы. У СССР семдзесят пяць мільёнаў чала-
век, або амаль трэць насельніцтва атрымалі
за апошнія шэсць год кватэры і палепшылі
жыллёвыя ўмовы.

У выніку ўвядзення новых бясплатных ільгот
доля грамадскіх фондаў у агульным ужыван-
ні насельніцтвам матэрыяльных і культурных
ільгот павысіцца з 25 працэнтаў у цяперашні
час да 50 працэнтаў у канцы дваццацігоддзя.
У 1980 годзе прыкладна 75—80 працэнтаў рас-
ходаў на ўтрыманне і выхаванне дзяцей пой-
дзе за лік грамадства.

Калі ў 1960 годзе сям'я з чатырох чалавек
атрымлівала з грамадскіх фондаў розных
ільгот на 38 рублёў у месяц, а ў 1962 годзе
на 43 рублі, дык у далейшым «нябачныя» да-
ходы такой сям'і павялічацца ў некалькі разоў.

П Л Ю С 357 рублёў

Нашы «нябачныя»
даходы, з чаго
яны складаюцца

НАВЕДАМІЛІТЦА

У новай васьмі-
гадовай школе на
320 месц пачалі ў
гэтым годзе заня-
ці школьнікі вёскі
Буйнавічы Мазыр-
скага раёна. У ёй
светлыя класы, ак-
тавая зала на 140
месц, майстэрні,
кабінеты для лаба-
раторных работ.

НА ЗДЫМКУ: у
двары новай шко-
лы.

Фота

І. Змітровіча.

«Майстры партызанскіх медалёў» — так гавораць аб
братах Аляксандру і Фёдару Валасевічах з вёскі Купа
Мядзельскага раёна. У час вайны яны былі кавалямі і актыў-
на дапамагалі народным месціцам партызанскай брыгады
імя Ракасоўскага, якія грамілі гітлераўскіх акупантаў на
тэрыторыі Беларусі.

Аднойчы камандаванне брыгады даручыла братам-кава-
лям вырабіць медалі, каб узнагароджваць партызан, якія
правялі найбольшы гераізм у барацьбе з ворагам. Аляк-
сандр і Фёдар вырабілі 50 такіх медалёў. Аб умельцах
вёскі Купа ў час вайны сёлета было расказана ў 38 нума-
ры часопіса «Огонек».

М. ЧАРНЯЎСКІ.

Амаль сто сем'яў хлебаробаў перасяліліся за апошнія
гады з хутароў у вёскі Стары Свержань, Дразды і Пера-
токі. Калгас аказаў ім дапамогу ў набыцці будаўнічых ма-
тэрыялаў, выдзеліў транспарт, прадаставіў грашовыя крэ-
дыты. Толькі нядаўна ў светлых і прасторных дамах у вёс-
цы Стары Свержань справілі наваселлі калгаснікі А. Ат-
рушкевіч, М. Палуянчык, Л. Гарановіч і многія іншыя.

А. МАЗУР.

Стаўбцоўскі раён.

Сённяшні Пінск — гэта горад партавікоў і будаўнікоў,
чыгуначнікаў і студэнтаў, горад высокаразвітай прамы-
словасці. Сярод пінчан жыве зараз і Кацярына Лукінічна
Краўчук, якая пасля 30 год жыцця ў Аргенціне вярнулася
на Радзіму. Мясцовыя ўлады дапамагалі ёй уладкаваць
сваё жыццё на роднай зямлі.

А. КВІР.

Тысячы беларускіх вёсак разбурылі фашысты
ў гады другой сусветнай вайны. Шмат сіл пры-
клілі працоўныя Беларусі, каб аднавіць народную
гаспадарку. На былых папалішчах выраслі новыя
вёскі. У адным толькі калгасе імя Леніна Стаў-
цоўскага раёна пабудавана каля 300 новых дамоў.

НА ЗДЫМКУ: новая вуліца ў вёсцы Вечытарова
ў калгасе імя Леніна.

Фота Ул. Лупейка.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Недавно в Москве состоялся Пленум Центрально-
го Комитета КПСС. Пленум удовлетворил просьбу
Н. С. Хрущева об освобождении его от обязанностей
Первого секретаря ЦК КПСС, члена Президиума ЦК
КПСС и Председателя Совета Министров СССР в
связи с преклонным возрастом и ухудшением со-
стояния здоровья. Первым секретарем ЦК КПСС
Пленум избрал Л. И. Брежнев. Указом Президиума
Верховного Совета СССР Председателем Совета
Министров СССР назначен А. Н. Косыгин.
Передовая статья номера «НАША ХИМИЯ» посвя-
щена химической промышленности Белоруссии. Она
знакомит читателей с темпами роста наших пред-
приятий, которые производят химическое сырьё и
ведут его переработку. «Недавно, — говорится в
статье, — ЦК КП Белоруссии принял новое постанов-
ление, которое будет содействовать дальнейшей
химизации республики, внедрению химических изде-
лий в новые отрасли хозяйства. Особое внимание
обращается теперь не только на производство ми-
неральных удобрений и продуктов переработки
нефти, но и на производство полимеров, на

широкое использование их в строитель-
стве. Белорусские химики успешно
осваивают производство полистироль-
ных плиток, эмалированных древоволо-
нистых плит, слоистых пластиков, лино-
леума. Такую продукцию выпускают уже предприя-
тия химии в Гомеле, Минске, Бобруйске» (стр. 1).
ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ, ФАКТЫ! — такая тема второй
стат'іі. Здeсь цeнтральное место занимают ма-
териалы о встрече героев-космонавтов В. М. Кома-
рова, К. П. Феоктистова и Б. Б. Егорова в Москве.
В этот день на Красной площади состоялся много-
тысячный митинг трудящихся, посвященный полету
трех русских богатырей на корабле «Восход». На
митинге выступили космонавты и Первый секретарь
ЦК КПСС Л. И. Брежнев. Указами Президиума Вер-
ховного Совета СССР В. М. Комарову, К. П. Феок-
тистову и Б. Б. Егорову присвоены звания Героя Со-
ветского Союза и «лётчика-космонавта СССР».
С чего складываются общественные фонды СССР?
На этот вопрос дает ответ кандидат экономических
наук Н. И. Бузляков в статье «ПЛЮС 357 РУБЛЁУ»
(стр. 3).
В доме писателей БССР на мраморной доске зо-
лотыми буквами высечены имена белорусских писа-
телей и поэтов, которые погибли в годы Великой
Отечественной войны в боях с гитлеровскими окку-

пантами. Среди них имя Змитрока Остапенко. Не-
давно писатель Станислав Шушкевич нашел в архи-
ве неопубликованный сборник поэта «Як шум даж-
доў», у знакомых и друзей отыскал его фронто-
вые письма, стихи, рассказы и статьи. Сегодня мы
предлагаем читателям публицистическую статью
Остапенко «У ЧЫМ ЖА ВАША КРЭДА!». Она свиде-
тельствует о том, что несмотря на временные
неудачи, поэт ни на минуту не потерял своей ду-
шевной чистоты, остался верным Родине и наро-
ду, до последней капли крови боролся с фашизмом.
З. М. Остапенко останется в памяти народа большим
патриотом, мужественным воином и честным граж-
данином (стр. 6).
В статье «ВИЗИТ К ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНИКАМ МО-
ГИЛЕВА-НА-ДНЕПРЕ» (стр. 7), которую мы перепе-
чатываем из бельгийской газеты «Драпо Руж», ма-
шинист из Монсо Люсьен Гонья делится впечатле-
нием о своем пребывании в Белоруссии во время
летнего отпуска. Рассказывая о посещении могиле-
вского депо, Гонья пишет: «Наиболее глубокое впе-
чатление, которое я вынес от этой встречи, это че-
ловечность и братство, непривычные для нашего
западного общества, это искреннее товарищество,
которое господствует в отношениях между граж-
данами нового мира. Я навсегда сохраню воспоми-
нания об этой сердечной встрече».

Я ЗНАЮ, ЕСТЬ ТАКОЙ ЧЕЛОВЕК— СОВЕТСКИЙ

Уважаемый Сергей Васильевич Афанасьев!

Мне случайно попала в вашу маленькую книжечку под названием «Горсть земли», которую я прочел в один присест. И читал я ваш рассказ с интересом потому, что в нем высказано много такого, что очень близко мне лично, что касается нашей обновленной Родины. В столь крохотной по размерам книжечке вы привозили столько зла и клеветы, столько лжи, нагроможденной на нашу возрожденную страну ее врагами. И сделали вы это не как чужой «спец», приехавший «изучить» страну большевиков. Ваше преимущество в том, что вы знали intimately нашу страну как родной сын ее и извели долготелюю жизнь в «золотой» Америке, испытали все сладости «самой лучшей страны в мире», как говорят американцы, которые вам, несомненно, хорошо известны.

Читая ваши впечатления, вашу оценку их и то, в каком свете вы рассматриваете наблюдаемое, я невольно сравнивал это с тем, что привозят с собой некоторые наши «туристы», даже так называемые «друзья» Советского Союза, с которыми нам, болюющим душой за Родину, приходилось и приходится спорить до хрипоты. Они, как вы очень верно говорите, видят только «пятна» в Советской стране, сравнивают все с Америкой, страной, никогда не страдавшей от войны, а наоборот, беспрепятственно веками нагребавшей золото со всего мира. Эти «друзья» не имеют никакого желания осмыслить колоссальные достижения пролетарской Родины в строительстве социализма, неуклонно идущей к коммунизму. Эти успехи настолько превышают недостатки, ошибки, которые осуждены самими же коммунистами со всей прямотой, что на них можно смотреть сквозь пальцы.

Забывают здесь или знают не хотят, еще и то, что советскому народу не дали ни одной минуты покоя с самого 1917 года, с первого дня Октябрьской революции. Не дают и теперь. Вам, товарищ, без сомнения, тоже приходилось спорить до хрипоты, отбивая нападки лжецов и горе-друзей, клеветующих на нашу многострадальную Родину, часто хуже самых заклятых, открытых врагов. Поэтому вы могли с такой глубиной и ясностью оценить всю ширь размаха социалистического строительства. Зная жизнь капиталистической страны и душевно любя свою Родину, вы смогли проникновенно заглянуть в самую душу переродившегося русского народа, улубляющего свое перерождение в нового, еще небывалого человека—советского человека.

Как могут лицемеры и фарисеи понять подобное?

Вы, Сергей Васильевич, прожили на чужбине 46 лет, а я переехал уже за полвека. Вы тосковали, рвались на Родину и в конце концов добились своего. Теперь своим пером можете обличать «друзей», их ложь, и клевету на Родину и «доживать свои годы» на родной земле, вместе с родным народом, вдыхая культуру, позлубе футбольной.

Меня не очень удивило то, что и вас, оказывается, пугали «друзья», как и меня, главным образом налегая на то, что будто бы такие, как я, «старички» там не нужны и т. д. и т. п. Они говорят, что это, мол, «игра с огнем», что, прожив почти всю жизнь в «богатой Америке», мы не сможем приспособиться к полной лишений и неудобств жизни в «отсталой России». И добавляют, что, мол, никто нас туда не приглашает и только неуразимые люди могут желать этого. А заканчивали тем, что, мол, никто из Америки не едет в СССР вообще. А, оказывается, едут и едут люди очень даже разумные! Больше того, советский народ и советское правительство, партия очень даже интересуются приезжими-возвращенцами, для которых уже и «имя» придумали—резмигранты. Вот тебе и на! А нам трубят, что нас и видеть не хотят в Советском Союзе. А вам даже пенсию назначили. Этого-то я не пойму. На каком основании назначают пенсию человеку, не имеющему стажа в советском производстве?

Меня, конечно, подобные запугивания не страшили и не устраивали также, вероятно, как и вас, о чем свидетельствует ваш выезд из Америки. Я даже говорил этим «добродетелям», старающимся оградить меня от «беды», что если даже мне и придется потесниться, т. е. пожить на родине с неудобствами, то это будет лишь крохотной частью невзгод, пережитых моим народом.

Если можно, пришлите мне один или несколько экземпляров вашей книжечки на мой адрес. У нас их достать нельзя.

С уважением

Даниил СИГАЛ.

Лос-Анжелос,

20 сентября 1964 г.

Это письмо передал в редакцию С. В. Афанасьев, автор брошюры «Горсть земли», вышедшей в библиотеке «Голосу Радзімы», и попросил напечатать его в газете.

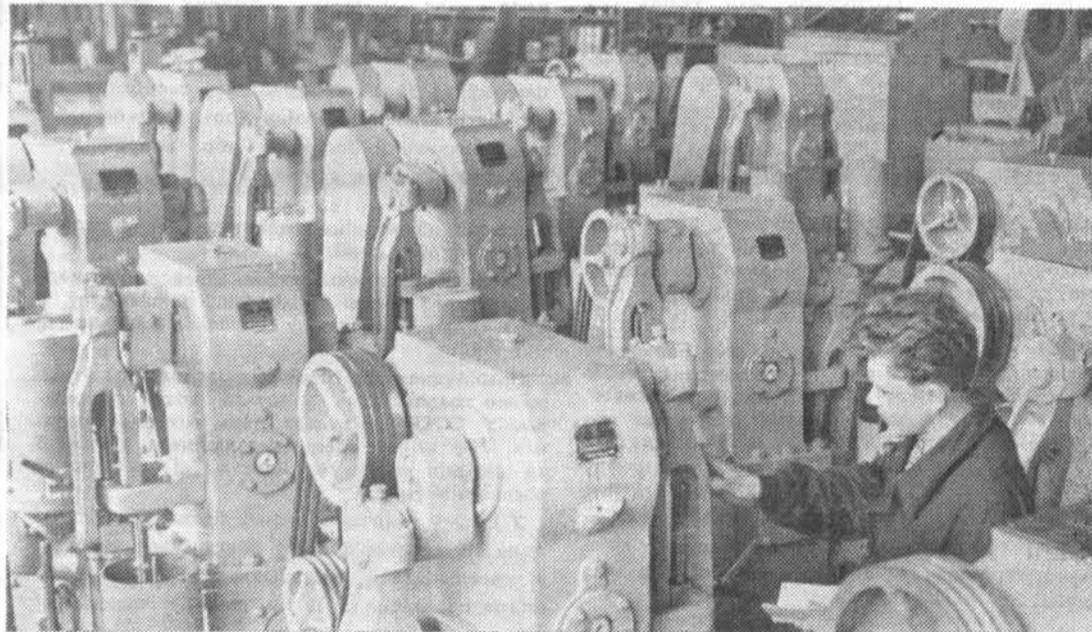

Анастасія Шчэрбіч — адна з лепшых снавальшчыц Віцебскай шукаткацкай фабрыкі. Свой вопыт яна умела перадае маладым работніцам.
НА ЗДЫМКУ: Анастасія ШЧЭРБІЧ (злева) вучыць сваёй прафесіі маладую ткачыху Галіну БЕНЯКОВУ.

Фота А. Сасіноўскага.

На многіх аб'ектах Салігорска працаваў газэлектразваршчыкам Барыс Новікаў. Цяпер ён заняты на збудаванні згушчальнай 2-й чаргі першага калійнага камбіната.
НА ЗДЫМКУ: Б. НОВІКАЎ.

Фота П. Наватарова.

Больш 30 сучасных машын і аграгатаў для будаўнічай прамысловасці выпускае Магілёўскі завод «Строммашына». Тут вырабляюць першы ў Саюзе вібра-пракатны стан ВПС-6. Даўжыня тэхналагічнай лініі гэтага стана 120 метраў.
НА ЗДЫМКУ: на участку зборкі мембранных помпаў у механазборачным цэху.
Фота Н. Жалудовіча.

Народны ансамбль песні і танца Гомельскага палаца культуры чыгуначнікаў імя Ул. І. Леніна вядомы далёка за межамі свайго горада. Майстэрству таленавітага самадзейнага калектыву горада аплэдзіравалі мінчане і масквічы.
НА ЗДЫМКУ: старэйшыя ўдзельнікі танцавальнага калектыву ансамбля Ліяна БАУБЕЛЬ (злева) і Маргарыта МІХАЙЛАВА.
Фота Ч. Мезіна.

РЭПЛІКА

ПРАПАНОВА З НАМЕКАМ

Памыляюцца тыя, хто думае, што «шалёнымі» ў Злучаных Штатах Амерыкі з'яўляюцца толькі бэрчмысты. Падобных груп і групак там нямала. Не так даўно амерыканцы—выхадцы з колішняй Расіі, якія выпісваюць савецкія друкаваныя выданні на роднай мове, пазнаёмліліся з новымі «шалёнымі», што ўладкаваліся ў паштовым ведамстве ЗША.

Прайда, гэтыя не ведаюць зброй. Яны тры месяцы мы затрымліваем друкаваныя выданні, якія дасылаюцца на ваш адрас з Савецкага Саюза, бо гэта камуністычная прапаганда. Атрымлівае, скажам, Джон Скірмант замест газеты з Радзімы папярэджальную анкетку-па-

панова з намёкам: «Калі вы жадаеце атрымаць гэтую прапаганду і далей, то зрабіце ў анкетце адзнаку квадрата».

— Я хачу толькі ведаць, што робіцца ў Савецкай краіне, як жыць мае родныя і бліз-

кія! — паціскае плячыма Джон. — А вы прыпісваеце мне падрыў амерыканскага дзяржаўнага ладу... Можна мяне залічыць камуністам і чаго добрага прымусяць зарэгістравацца, як агента чужаземнай краіны?.. Не, не разумеюць «шалёныя» з паштовага

ведамства, што кожны чалавек мае права чытаць, што яму падабаецца. Дзе ж тады амерыканская «сама дэмакратычная дэмакратыя»?

Ці не лепш паштоваму ведамству заняцца сваёй непасрэднай справай — дастаўляць адрасатам тое, што ім прысылаецца?

Мікола ЗАРУЦКІ.

У чым жа ваша крэда?

«З першых дзён знаёмства мяне падкупілі яго непасрэднасць і душэўная чысціня» — так ахарактарызаваў народны мастак Заір Азгур паэта Змітрака Астапенку. Шаснаццацігадовы юнак, студэнт Месціслаўскага педагагічнага тэхнікума, адразу ж прыцягнуў да сябе ўвагу, зарэкамендаваў сябе працавітасцю, удумлівым падыходам да мастацкага слова.

Паэтычная праца паэта была надзвычай плённай. Амаль ва ўсіх беларускіх літаратурна-мастацкіх і рэспубліканскіх газетах часта друкаваліся яго творы. А ўжо ў 1931 годзе выходзяць аж два зборнікі вершаў паэта — «На ўсход сонца» і «Краіне». Зборнік «Абураныя», які выйшаў у 1932 годзе, выклікаў прыхільны водгук крытыкі. У гэты ж час пісьменнік спрабуе свае сілы і ў прозе.

Але рука культуры асобы адабрала ў 1933 годзе ў Зм. Астапенкі свабоду, пазбавіла яго магчымасці друкавацца. Пасля двухгадовага знаходжання ў напраўча-працоўных лагерах Зм. Астапенка спачатку займаецца педагагічнай працай, а пасля пераязджае ў Маскву і зноў уключаецца ў літаратурную працу. Творчая дзейнасць у Маскве была вельмі кароткай. Зм. Астапенку зноў арыштоўваюць. Але паэт дабіваецца перагляду сваёй справы і як толькі атрымае свабоду, уступае добраахвотнікам у Чырвоную Армію.

гэтай вайне ідэя адыгрышае рашаючую ролю. І яна пераможа. Пераможа ідэя, якая ідзе з зямлі і крыві народа, з яго душы і сэрца...

Любоў да свайго народа, да сваёй Айчыны, іх жыццё, іх дабрабыт—гэта мэты, якія павінны свяціць на шляху сумленнага патрыёта свайго народа». Гэтыя словы я ўзяў з газетнага артыкула Ул. М. Казлоўскага, надрукаванага ў «Беларускай газеце» ад 11.IX—43 г. Іх напісаў чалавек, які пераконаваў беларускі народ, што ён, Казлоўскі, з'яўляецца яго сумленным патрыётам, што ўсімі яго дзеяннямі кіруе любоў да свайго народа. Я таксама люблю свой народ, з якім звязан кроўна, усёй істотай, як паэт, як грамадзянін. Я люблю яго велізарнай чалавечай любоўю — увесь цалкам, выключваючы нязначную частку эксплуатацый, людзей, якія жывуць або думаюць жыць яго потам і нават крывёю. Такая любоў патрабуе ад кожнага актыўных дзеянняў на дабро народу, асабліва ў той момант, калі яго жыццё знаходзіцца ў смяртэльнай небяспецы. Такая любоў прадугледжвае наяўнасць ідэі, іменна ідэі, якая ідзе з зямлі і крыві народа, з яго душы і сэрца.

Я маю гэту ідэю, я спакойна і горда заяўляю, што нашу гэту ідэю ў сваім сэрцы і душы. І з вышыні гэтага спакою і гордасці, цалкам падпісваючыся пад прыведзенымі словамі Казлоўскага, я абвінавачваю яго. Абвінавачваю ў тым, што ён здрадзіў беларускаму народу, кашчунічае, гаворачы аб сваёй любові да яго. Есць людзі, якія шчыра вераць, што служаць вялікай праўдзе, сапраўды чалавечай ідэі, але часта яны дзейнічаюць уразрэз з сутнасцю гэтай Вялікай Праўды. Іх можна шкадаваць, як людзей, якія памыляюцца, і гора жадаць, каб яны хутчэй знайшлі правільны шлях. Хутчэй — бо ў страшэннай сутычцы сёння кожны момант, кожнае дзеянне чалавека, кожнае слова могуць каштаваць крыві, могуць прывесці да непераўных вынікаў.

Ул. Казлоўскі не адносіцца да катэгорыі людзей, што памыляюцца. Ён, зразумела, ведае, што не любоў да беларускага народа і айчыны, не іх дабрабыт і жыццё кіруюць ім, што яго словы служаць толькі прыкрыццём страшэннай сутнасці, якую ён баіцца паказаць беларускаму народу, што нацыянальны сцяг прымацоўваецца ім для ашуканства і хлусні.

Дык пагаворым жа аб нацыянальным сцягу. Пагаворым аб любові да народа і айчыны. Пагаворым аб ідэі.

Хто можа адмовіць у веліч-

насці і высакарстве ідэі нацыянальнага вызвалення, свабоды і раўнапраўя нацыі? Хто не схіліцца перад высакародствам і мужнасцю Гарыбальдзі, Касцюшкі, Каліноўскага і дзесяткаў іншых—рыцараў праўды, ідэі, якія змагаліся за сваю нацыю, загінулі за яе свабоду? Былі і ёсць вялікія ідэі прагрэсу, навукі, якія маюць сваіх пакутнікаў і рыцараў—Галілея, Бруна, Бястрашныя адкрыцельнікі зямляў і акіянаў, даследчыкаў тропікаў і полюсаў. Былі пакутнікі хрысціянства, пакутнікі свабоды думкі, як Ян Гус. Былі і ёсць дзесяткі іншых ідэяў, часта неразумных, туманых, але кліучучых у сваёй сутнасці да прагрэсу. Але была і ёсць вышэйшая ідэя—ідэя сацыяльнай роўнасці. Яна, гэтая ідэя, уключае ў сябе і сапраўдную любоў да свайго народа і айчыны, і сапраўдныя клопаты аб іх жыцці і дабрабыце. Гэта ідэя ліквідацыі прыватнай уласнасці—першапрычыны сацыяльнай няроўнасці, ліквідацыі капіталістычнага ладу, пры якім немагчымы ні сацыяльная роўнасць, ні нацыянальнае раўнапраўе. Гэта ідэя дыктатуры пралетарыяту — асноўнага класа кожнай нацыі.

Я не збіраюся ў гэтым пісьме прапагандаваць марксізм. Ён не мае патрэбы ў прапагандзе. Марксізм не веравучэнне, марксізм—навука і яго пастулаты неабвержныя як законы сапраўднай навукі.

Я хачу ў гэтым пісьме гаварыць аб шляхах, якія вядуць мой народ, маю нацыю да дабрабыту, да сапраўднай незалежнасці, аб шляхах кожнага сумленнага патрыёта свайго народа.

Вось ужо другое стагоддзе стаіць перад светам пытанне раўнапраўя малых нацый. Дыпламаты і палітыкі свету сапернічаюць у спробах вырашыць нацыянальнае пытанне, і мы за наша жыццё былі іх сведкамі. Мы былі сведкамі, калі пасля вайны 1914 года і ў выніку сусветнага катаклізму 1917 года да жыцця паўсталі нацыі, якія, здавалася, былі назаўсёды задзешаны. На карце Еўропы з'явіліся тады Польшча, Чэхаславакія, Літва, Латвія, Эстонія і іншы. Яны сталі незалежнымі ад дзяржаў, якія яшчэ ўчора прыгнатылі іх. Яны пабудавалі свае буржуазныя дзяржавы са сваёй нацыянальнай буржуазіяй і пралетарыятам. Яны атрымалі ўсё, што з пункту гледжання буржуазнага нацыяналіста вызначае незалежнасць нацыі. І ўсё ж нацыянальнае пытанне ні ў адной з гэтых дзяржаў тады не было вырашана. Гэта былі слабыя нежыццяздольныя, эфемерныя ўтварэнні, пабудаваныя хутчэй дыпламатычным шляхам, чым на цвёрдай эканамічнай глебе. Час іх незалежнага існавання вымяраўся не стагоддзямі, нават не дзесяткамі год, а гіста-

рычнымі момантамі перадышкі паміж сутычкамі сусветных волатаў за права ўладарання над светам. Але нават і кароценькая гісторыя недаўгавечнай «самастойнасці» гэтых нацый была напоўнена не мірам унутры дзяржавы, не класавай гармоніяй і шчасцем усёй нацыі, а новай барацьбой, новай няроўнасцю ўнутры дзяржавы. Большасць народа, лепшая частка нацыі—працоўныя не атрымалі амаль нічога з незалежнасці, якую яны заваявалі сваімі рукамі. Тое ж беспрацоўе, беззямелле, галечка мас і багацце жменькі нацыянальнай буржуазіі. Тая ж карціна страшэннай іх няроўнасці, сацыяльнай няроўнасці—вечнага спадарожніка дзяржавы, пабудаванай па капіталістычнаму прынцыпу. Нават нацыянальнай роўнасці

руская рада таксама звярталася за дапамогай да Вільгельма. Працоўныя Беларусі не пайшлі за ёй. Яны разам з працоўнымі іншых нацый СССР вырашылі асноўнае, велізарнае пытанне сацыяльнай роўнасці і гэтым вырашылі ўсе жыццёвыя пытанні нацыі, у тым ліку і нацыянальнае пытанне. Але большавізм вырашае нацыянальнае пытанне не ў карысць буржуазіі, у гэтым уся сутнасць. Лоўзунг большавікоў — «Уся ўлада працоўным масам нацыі», але не «Уся ўлада нацыянальнай буржуазіі».

Беларускі народ у складзе СССР мае ўсё неабходнае для жыцця нацыі. Зямля, усе сродкі вытворчасці ў яго руках, або ў руках яго дзяржавы, што адно і тое ж. Ён развіў сваю нацыянальную культуру так, як

знішчаных шпрэвян вырас Берлін. Дзе яны—памаране, шпрэвяне, гламачы, люцічы, абадрыты, гавалыне, бадрычы і іншыя славянскія плямёны? Ад многіх з іх не засталася нават імён. Яны былі фізічна знішчаны Генрыхам-Птушкаловам, Отанам I, Генрыхам-Львом, Альбрэхтам-Мядзведзем—страшэннымі драпежнікамі германскага заапарка, дастойным нашчадкам якіх з'яўляецца ў XX стагоддзі Гітлер-гіена. І Ян Колар гаварыў у сваіх запісках і вершах, што ён адчувае сябе, як на могілках, дзе загінуўшыя народы заклікаюць жывых да помсты.

У XX стагоддзі новы звер з нямецкага звярэнца Гітлер рынуўся да новых заваёў. Ён выконваў даўні нямецкі «дранг нах ост», і яго мэты ў адносінах да славянскіх народаў былі відавочныя. Ён адкрыта гаварыў аб іх, і вы ведаеце іх. Чэхаў, палякаў, беларусаў, украінцаў, рускіх чакаў лёс шпрэвян і люцічаў. І праз некалькі стагоддзяў новы Ян Колар павінен быў плакаць на магілах загінуўшых народаў.

Што ж рабілі і робіце вы, калі нямецкія орды залілі Беларусь крывёю, ператварылі яе ў «Остланд»? Чаму не загінулі са зброяй у руках вы, «сумленныя патрыёты свайго народа»? Чаму вы апынуліся ў стане ворага, седзіце з ім за адным сталом, едзіце разам з ім хлеб, адабраны ў беларускіх дзяцей і жанчын? Чаму мізэрны пігмэй, здраднік свайго народа М. Ганько, шэф СБМ, у ваколіцах разбуранага Мінска ўскладае вянкі на магілы фашысцкіх шакалаў? Няўжо вы ўсе, што лічыце сябе патрыётамі беларускага народа, думаеце, што Гітлер-гіена забраў Беларусь пад сваю ўладу для таго, каб накарміць беларускі народ, зрабіць Беларусь незалежнай свабоднай дзяржавай? Не. Вы добра разумеце, што не для гэтага! Дык чаму ж тады вы заадно з ім і супраць Савецкай улады — сапраўдны абаронцы праваў народа? У чым ваша крэда?

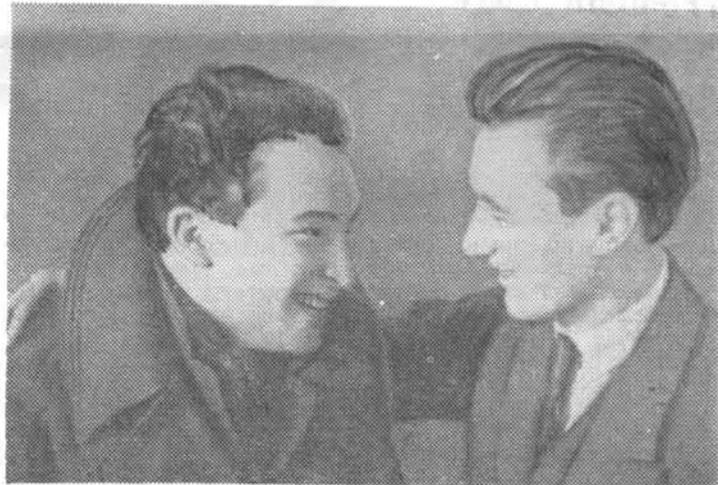
Я зноў паўтараю словы Ул. Казлоўскага, чалавека без ідэі, здрадніка, а не патрыёта свайго народа: «У гэтай вайне ідэя адыгрышае рашаючую ролю. І яна пераможа. Пераможа ідэя, якая ідзе з зямлі і крыві народа...» Народ непараможны. Ён жыві і будзе жыць. Пераможа ідэя, якая ідзе з зямлі і крыві народа—пераможа Савецкая ўлада.

Змітрак АСТАПЕНКА.

1943 г.

«Голас Радзімы»

№ 63 (848)

Змітрак Астапенка (справа) і Заір Азгур. Здымак зроблены ў 1932 годзе.

ўнутры гэтых краін няма. Дзяржава нацыі, якая яшчэ ўчора была прыгнечана, сама пачынае прыгнятаць малыя нацыі.

Гісторыя Польшчы ад 1917 да 1939 гадоў—наглядны прыклад для нас, беларусаў, як і для украінцаў. І калі б магілі ўзняцца з магіл герояў, якія змагаліся і загінулі за свабоду сваіх нацый, якія марылі аб шчасці свайго народа ў час набыцця ім незалежнасці, якая страшэнная карціна паўстала б перад імі! Што сказаў бы аб Польшчы 1939 года Тадэуш Касцюшка? Што сказаў бы Джузэле Гарыбальдзі аб Італіі Мусаліні? Яны б адхіснуліся ад сваіх радзім, якія паўсталі на іх касцях, на поце і крыві народа, працоўных. Яны б адварнуліся ад такой радзімы, як адварнуўся б і я ад «незалежнай» Беларусі Ул. Казлоўскага.

Але ёсць другі шлях вырашэння нацыянальнага пытання. Яго абралі працоўныя Беларусі ў 1917 і 1939 гадах, уступішы ў СССР. І не Ул. Казлоўскаму перарабляць яго па-свойму, пабуржуазнаму, карыстаючыся крывавым шляхам і дымавой заслонай пажарышчаў, запаленых акупантамі. Ужо не першы раз беларуская буржуазія прадае свой народ яго злейшаму ворагу — нямецкаму барону. У 1918 годзе так званая Бела-

ОТ БУРЖУАЗНО-ДЕМОКРАТИЧЕСКОЙ РЕВОЛЮЦИИ — К СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ

ВСТАВАЙ, ПОДНИМАЙСЯ, РАБОЧИЙ НАРОД!

После реформы 1861 года в России начался период капитализма. Однако экономика национальных окраин, в том числе и Белоруссии, развивалась слабо. Наш край все еще оставался сельскохозяйственным придатком империи Романовых. Большинство крестьян по-прежнему пахало землю сохой, бороновало деревянными боронами. Урожаи были мизерными.

Развитие капитализма в крестьянском хозяйстве сопровождалось быстрым расслоением крестьян на кулачество и бедноту. Росло количество безземельных дворов. По данным 1893 года, в Белоруссии насчитывалось их 54,5 тысячи, а безлошадных в два раза больше. В результате этого в белорусской деревне образовался избыток рабочей силы. Беднота уходила на заработки за пределы своего края — на строительство дорог, заводов, фабрик, уезжала за границу. Образованию рабочего класса в Белоруссии способствовало и строительство железных дорог, в первую очередь в военных целях, вблизи которых стали строиться небольшие предприятия, особенно лесопильные, винокуренные и мукомольные заводы, спичечные и шерстоткацкие фабрики.

Несмотря на все это, Белоруссия начала XX века являлась отсталой окраиной. Народные волнения не прекращались, так как крестьяне оставались нищими. Даже реакционный «Минский листок» писал в 1895 году: «Кто видел человеческий труд белорусских крестьян, тот не может вспомнить о нем без содрогания!». Крестьяне поднимались на борьбу с помещиками. Тысячи бедняков стали переселяться в Сибирь.

В тяжелых условиях находились и белорусские рабочие. Продолжительность их трудового дня достигала 14—16 часов, а средний заработок не превышал 7—8 рублей в месяц. Никакой охраны труда на предприятиях не было. Начались забастовки. В 1886 году забастовали рабочие Гомеля, затем Минска и других городов. Рабочий класс стал включаться в активную борьбу с царизмом, которой руководил в то время петербургский «Союз борьбы за освобождение рабочего класса». Под его влиянием возникли социал-демократические организации не только во многих городах России, но и в Минске, Гомеле, Витебске, Бресте, Бобруйске, Сморгони.

В марте 1898 года в Минске состоялся первый съезд Российской социал-демократической рабочей партии, решения которого сыграли большую роль в борьбе за создание ленинской партии большевиков.

«ИСКРА»

В БЕЛОРУССИИ

Решающую роль в образовании марксистской партии в

России сыграла созданная В. И. Лениным нелегальная газета «Искра». Она стала распространяться и в Белоруссии. В газете часто помещались корреспонденции из белорусских городов и деревень. Группы искровцев работали в Гродно, Пинске, Могилеве, Сморгони и других городах. Они создали в 1903—1904 годах ряд социал-демократических групп — Минскую, Гомельскую, Полесскую, Северо-Западную, в состав которых входили не только рабочие, но и крестьяне.

Все это было не по душе белорусской буржуазии. В 1902 году буржуазные националисты создали так называемую «Белорусскую революционную громаду». Ее члены выступали с лживой проповедью отсутствия классов внутри белорусской нации. В целях обмана масс и маскировки своей антинародной деятельности белорусские националисты приняли позже социалистическую вывеску, переименовав свою организацию в «Белорусскую социалистическую громаду» (БСГ). На самом же деле белорусские националисты никогда ничего общего не имели с социализмом. Они были агентами националистической буржуазии и кулачества. Вот почему большевистская «Искра» вела беспощадную борьбу против националистов всех мастей, отстаивая позиции пролетарского интернационализма.

ГРОЗНЫЙ 1905-й

В январе 1904 года началась русско-японская война. Она явилась результатом столкновения интересов буржуазии Западной Европы, США, Японии и России. Царизм хотел, как говорится, «убить этой войной «двух зайцев» — захватить новые рынки сбыта и остановить развитие революции в России. Но эти надежды царя не сбылись. Несмотря на героизм русских солдат и матросов, царская армия потерпела поражение. Война еще больше ухудшила положение рабочих и крестьян. Как и по всей России, в Белоруссии прокатилась волна новых стачек. 3 января 1905 года началась всеобщая стачка рабочих в Петербурге. Часть рабочих, которые еще верили царю, 9 января двинулась к его дворцу. Но царь встретил их пулями. В этот день, вошедший в историю как «кровавое воскресенье», было убито более тысячи рабочих и две тысячи ранено. Кровавое злодеяние «царя-батюшки» вызвало бурю негодования у рабочих всей страны. Новые стачки охватили и Белоруссию. Полесский и Северо-Западный комитеты РСДРП обратились к рабочим с призывом: «Долой самодержавие!». «Пусть и наш голос присоединится к всероссийскому хору, поющему вечную гибель самодержавию — всероссийскому палачу всех свободных народов», — писала в своем воззвании могилевская организация РСДРП. Пролетариат Белоруссии активно поддержал своих русских братьев массовыми стачками. К рабочим присоединилось и крестьянство.

Вскоре в России началась буржуазно-демократическая революция, которая по расчетам большевиков должна была перерасти в революцию социалистическую. Большевики Белоруссии, как и всей страны, стали готовиться к вооруженному восстанию, разъясняли цели революции крестьянам, которые на своих сходках также стали выдвигать требова-

ния о передаче им земель помещиков.

Перепуганный царь издал 17 октября 1905 года манифест, в котором обещал народу создать законодательную думу и дать ему ряд политических свобод. Но это была лишь уловка. Большевики призывали народ не верить царю. 18 октября в здании минского вокзала состоялся митинг рабочих, на который они пришли с красными флагами. В самый разгар митинга по приказу губернатора Курлова по народу был открыт огонь из пулеметов. Было убито и ранено несколько сот человек. Расстрел вызвал новую волну недовольства во многих белорусских городах и деревнях. Пролетариат Белоруссии активно

ЗНАЕМЦЕСЯ, ГЭТА РАДЗІМА ВАШЫХ БАЦЬКОЎ!
THIS IS THE LAND OF YOUR FATHERS!
C'EST LA TERRE DE VOS PERES!

стемы хуторских хозяйств. Это привело к еще более резкому разделению крестьян на бедноту и кулачество, к еще большему обнищанию основной массы крестьян. Процент бедняцких дворов увеличился в Белоруссии в 1912 году до 68 процентов. Крестьяне стали в буквальном смысле слова нищими. Несмотря на это, белорусские буржуазные националисты приветствовали реформу Столыпина, восхваляя хуторизацию через свою газету «Наша Нива», и тем самым помогали царю грабить народ.

Царизм стремился разжигать и национальную вражду между народами России, чтобы отвлечь массы от социальной борьбы. В этом им помогали и буржуазно-националистические писатели, которые боролись против революционно-демократического направления творчества Янки Купалы и Якуба Коласа, выступавших за союз с русским и другими народами России.

на две части. Земли на запад от линии фронта оказались оккупированными немцами, которые подвергли их страшному опустошению. Во время этих страданий народа особенно мерзкую роль играли белорусские националисты, ставшие лакеями немецких баронов. Они призывали народ помогать немцам в «освобождении» Белоруссии. Но народ пошел не за ними, а за большевиками, не за войну, а против войны.

В апреле 1916 года на Западный фронт прибыл революционер М. В. Фрунзе, впоследствии видный деятель Советского государства, и создал вскоре в Минске подпольную большевистскую организацию, члены которой начали большую работу по подготовке к социалистической революции. Несмотря на террор, участились стачки рабочих на многих предприятиях Белоруссии, начались волнения солдат на станциях Негорелое, Осипови-

Разбращение паліцы ў Мінску 4 сакавіка 1917 года.
З малюнка А. Волкава.

поддержал и декабрьское вооруженное восстание в Москве. И хотя революция 1905 года потерпела поражение вследствие нехватки оружия, недостаточной организованности масс и предательства меньшевиков, рабочие и крестьянские массы России не прекратили борьбы с самодержавием. Они лишь временно отступили, чтобы позже начать революцию социалистическую.

СТОЛЫПИНЩИНА

После революции 1905 года царизм обрушил жестокие репрессии на рабочих и крестьян, и прежде всего на большевиков. Чтобы укрепить свое влияние на селе, царизм пошел на новую уловку, приступив к осуществлению аграрной реформы, подготовленной царским министром Столыпиным. Ее главной целью было усилить кулачества, создание си-

ВЛАСТЬ ПЕРЕХОДИТ К СОВЕТАМ

В июле 1914 года началась первая мировая война. Буржуазия скрывала от народов ее истинные цели, ее империалистический характер. Мелкобуржуазные партии в России также проповедовали необходимость обороны «отечества». Только большевики остались верными делу рабочих. Они выдвинули ленинский лозунг превращения войны империалистической в войну гражданскую, чтобы свергнуть царизм и покончить с войной.

На территории Белоруссии был установлен режим жесточайшего военно-полицейского террора. Осенью 1915 года фронт разделил Белоруссию

чи, Руденск, в Бобруйском и Гомельском гарнизонах. Это, в свою очередь, вызвало подъем революционного настроения у крестьян.

В это время началась революция в центре России, в Петрограде. Восставшие рабочие и солдаты захватили склады оружия и ряд правительственных учреждений. Царские министры были арестованы. 27 февраля 1917 года самодержавие было свергнуто. Февральская буржуазно-демократическая революция победила. Рабочие и солдаты создали Советы своих депутатов. 5 марта Минский Совет рабочих депутатов провел первое заседание. Советы были созданы и во многих других белорусских городах.

Рабочие и солдатские Советы, в состав которых впоследствии вошли и крестьянские депутаты, под руководством ленинской партии повели борьбу за свержение Временного буржуазного правительства и добились в октябре 1917 года полной победы. Вся власть в стране перешла в руки Советов.

FACTS AND FIGURES

- THE REPUBLIC'S PRESENT INDUSTRIAL OUTPUT IS NEARLY 44 TIMES HIGHER THAN BEFORE THE REVOLUTION, AND THREE TIMES AS HIGH AS IN 1940.
- BYELORUSSIA HAD NO HIGHER SCHOOLS BEFORE THE OCTOBER SOCIALIST REVOLUTION. TODAY THERE ARE 26 INSTITUTES AND A UNIVERSITY, 93 RESEARCH INSTITUTES, AND 15 EXPERIMENTAL STATIONS ATTACHED TO THE BYELORUSSIAN ACADEMY OF SCIENCES.
- BYELORUSSIAN FACTORIES EXPORT WATCHES, TRACTORS, AUTOMOBILES, TRANSISTOR RADIOS, PAPER, BICYCLES, MEASURING INSTRUMENTS, MACHINE TOOLS, LINEN AND CHEMICALS TO 54 COUNTRIES. TRACTORS GO TO 36 COUNTRIES AND LORRIES TO 42.
- THE BYELORUSSIAN AUTOMOBILE WORKS TURNS OUT DIESEL LORRIES CAPABLE OF CARRYING LOADS OF 25, 45 AND 65 TONS. THE LATEST EXPERIMENTAL MODELS CAN CARRY 85 AND EVEN 110 TONS.
- THE REPUBLIC'S THIRTY THOUSAND PUBLIC LIBRARIES CONDUCT EXCHANGES WITH 53 OTHER COUNTRIES, SENDING OUT OVER A HUNDRED THOUSAND BOOKS AND ABOUT 4,000 NEWSPAPERS AND JOURNALS EVERY YEAR.
- BYELORUSSIA HAS 14 DOCTORS PER TEN THOUSAND OF THE POPULATION, WHICH IS MORE THAN IN GREAT BRITAIN, ITALY OR FRANCE.
- BY 1965 BYELORUSSIAN FACTORIES WILL BE MANUFACTURING DAILY: 6,000 WATCHES; 2,000 CAMERAS; 1,300 SEWING MACHINES; 500 MOTORCYCLES, EVEN NOW ITS PER CAPITA OUTPUT IS HIGHER THAN ITALY'S FOR MOTORCYCLES AND HIGHER THAN WEST GERMANY'S FOR FOOTWEAR.

En visite chez les cheminots de Moghilev sur Dniepr

Je rentre d'un voyage d'un mois en Union soviétique où j'ai rendu visite à la famille de ma femme.

Au cours de ce séjour, j'ai notamment eu le bonheur de visiter le dépôt de locomotives de Moghilev sur le Dniepr et de m'entretenir avec mes collègues soviétiques.

La plus profonde impression que je garde de cette rencontre est celle du contact humain d'une fraternité inhabituelle dans notre vieille société occidentale, de cette franche camaraderie qui régit les rapports entre les citoyens de ce monde nouveau que construisent nos amis soviétiques.

Ce n'est pas la première fois d'ailleurs que je rencontre les cheminots de Moghilev. Lors de mon voyage en 1962, ils m'avaient fait l'honneur de conduire une de leurs locomotives et offert une tenue de machiniste russe.

Pour ne pas être en reste avec eux, cette année j'avais pris l'initiative de leur offrir un képi de machiniste belge accompagné d'une carte dédicacée, signée, par une cinquantaine de cheminots de Monceau.

J'ai été agréablement surpris le vendredi 21 août lorsqu'un machiniste soviétique est venu me chercher, chez mes parents, avec sa voiture personnelle pour me conduire au dépôt de locomotives où l'ingénieur principal, le personnel de maîtrise et tous les agents du service m'attendaient à l'entrée des installations ferroviaires comme si j'avais été le ministre des Communications.

Après de vigoureuses poignées de mains nous avons fait une rapide promenade dans les locaux que je connaissais déjà: atelier, creche, dispensaire, cabinet dentaire, école, buffet, etc. Et nous nous sommes rendus au « Coin rouge » (local de réunions syndicales et culturelles) où tout d'abord nous avons conversé à bâtons rompus; nous avons surtout comparé nos avantages sociaux réciproques.

Les réalisations sociales belges que j'ai pu opposer à celles dont bénéficient nos amis soviétiques se sont avérées, bien modestes. En effet, nos collègues disposent là-bas des avantages suivants: un mois de congé par an; la semaine de 41 heures; gratuité complète des services de santé; séjour gratuit dans les homes de vacances; des repas à prix insignifiants servis au buffet de la remise; gratuité des études et possibilité pour tous les cheminots de poursuivre des études tout en travaillant; organisation d'activités culturelles.

J'ai ainsi appris que les cheminots soviétiques allaient bientôt passer à la semaine des 40 heures et ensuite à celle des 36 heures (tout cela sans avoir besoin de faire la grève).

J'ai ensuite offert mon modeste képi de machiniste belge en priant nos amis de se souvenir chaque fois qu'ils regarderaient ce képi que leurs collègues belges luttaient comme eux pour la paix et la fraternité entre les peuples.

A cette occasion, je leur ai résumé la part active prise par les cheminots de Monceau pour assurer le succès de la journée du 8 mai.

Un délégué du personnel m'a ensuite transmis les remerciements de tous ses camarades en me priant de transmettre aux cheminots belges leurs plus fraternelles salutations et leurs plus vives félicitations pour leur attachement à la cause de la paix.

Pour terminer, à ma plus profonde émotion, la délégation syndicale m'a remis au nom des cheminots de Moghilev une magnifique pendule en cristal dédicacée en lettres d'or.

Je garderai toujours vivant dans ma mémoire le souvenir de cette rencontre cordiale.

Lucien Gogniat.
Machiniste à Monceau.

«Drapeau-Rouge»,
Belgique.

«Я АДЧУВАЮ СЯБЕ ВЫДАТНА»

ВУТКА ГАЗЕТЫ «АРОР» І КАСМАНАУТЫ

Зарубежны друк з захапленнем каменціруе беспрэцэдэнтны палёт карабля «Усход», але сярод гэтых водгукаў не-не, ды і з'яўляюцца паведамленні, якія прымяшаюць апошняе дасягненне савецкай навукі і тэхнікі. Напрыклад, французская газета «Арор» сцвярджае, нібыта палёт «Усхода» «прышлося перапыніць заўчасна з-за дрэннага самаадчування вучонага Феакцістава».

Канстанцін Феакцістаў перапыніў партыю ў тэніс, каб пагаварыць са мной. На пытанне аб самаадчуванні ён адказаў:

«Хіба вы не бачыце? Я адчуваю сябе выдатна».

Я раскажу касманаўту аб паведамленні газеты «Арор». Феакцістаў паціснуў плячымі і сказаў: «Перагрузкі пры старце карабля і вяртанні яго на Зямлю я перанёс вельмі добра. Бязважкасць мне спадабалася. Але я часта забываў аб ёй, таму што быў заняты работай».

Журналісты ў дзень прыземлення карабля «Усход» былі на камандным пункце і чулі радыётэлефонную размову паміж караблямі «Рубін» і «Зара». Мы чулі, як Камароў прасіў дазволіць экіпажу прадоўжыць навуковыя работы ў космасе. Гэта было, калі «Усход» рабіў 15-ы віток. Гутарка запісана на плёнку.

Аднак Дзяржаўная камісія не палічыла неабходным адхіляцца ад праграмы, і экіпажу карабля прапанавалі рыхтавацца да прыземлення.

У камісіі ўрачоў, якія сачылі за станам здароўя касманаўтаў у час палёту і абследавалі яго цяпер, нам паказалі стужкі, на якіх прыборы запісалі даныя аб стане членаў экіпажа ў палёце. Гэтыя даныя паказваюць, што жыхары савецкага карабля «Усход» адчувалі сябе добра, былі цалкам у стане выконваць навуковую праграму.

А. РАМАНАУ,
аглядальнік ТАСС.

АРТЫКУЛ У ГАЗЕЦЕ «ЮМАНІТЭ»

«Юманітэ» апублікавала рэдакцыйны артыкул за подпісам Эцьена Фажона пад загалоўкам «Пасля рашэння КПСС».

У артыкуле гаворыцца, што змены ў савецкім кіраўніцтве выклікаюць незлічоныя каментарыі. Гэта падзея прыкоўвае да сябе ўвагу ўсіх палітычных і прамадскіх колаў ва ўсім свеце.

Гэта адбываецца таму, піша «Юманітэ», што КПСС адыгрывае выдатную міжнародную ролю, і таму, што Савецкі Саюз, першая сацыялістычная дзяржава і светач чалавечага прагрэсу, робіць рашаючы і ўсё ўзрастаючы ўплыў на развіццё грамадства. Таму ніхто не можа быць абьяктыва да змен, якія адбываюцца ўнутры кіраўніцтва гэтай партыі і гэтай дзяржавы.

Пры гэтым ясна, што выбар людзей, закліканых ажыццяўляць гэты кіраўніцтва, знаходзіцца выключна ў веданні савецкіх таварышаў. Як і ўсякая Камуністычная партыя, КПСС

зусім незалежна прымае свае рашэнні. Назначэнне Першага сакратара Цэнтральнага Камітэта знаходзіцца ў веданні Цэнтральнага Камітэта гэтак жа сама, як назначэнне Старшыні Савета Міністраў знаходзіцца толькі ў веданні Прэзідыума Вярхоўнага Савета. Фактам застаецца тое, што палітыка Камуністычнай партыі Савецкага Саюза з прычыны яе ўсебаковага ўплыву цікавіць усіх камуністаў і ўсе народы.

Што датычыць гэтай палітыкі, то трэба надаваць вялікае значэнне рэдакцыйнаму артыкулу, апублікаванаму ў «Правде» пад загалоўкам «Непахісная ленінская генеральная лінія КПСС».

Французская камуністычная партыя ў сваю чаргу «будзе і ў далейшым падтрымліваць мірнае суіснаванне і разбраенне, дэмакратыю і сацыялізм, адзінства міжнароднага камуністычнага руху».

10 ВОПРОСОВ

В КАКИХ ОБЛАСТЯХ НАУКИ И ТЕХНИКИ СССР ОБОГНАЛ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИЕ СТРАНЫ?

А КАЖДОМ этапе развития определяются главные направления, так сказать, участки больших прорывов фронта науки. Окинем взглядом именно эти участки.

Среди них исследования космоса. Советский Союз запустил первый в мире искусственный спутник Земли, забросил в космос первое живое существо, разведаль трассы к Луне. Советская станция передала на Землю первые фотографии обратной стороны Луны. Ну и, конечно, нельзя не вспомнить, что именно советский человек—Юрий Гагарин—был первым в мире звездоплывателем и что полеты советских космонавтов не раз потрясли планету. Недавно Советский Союз снова удивил мир, послав в космос корабль с тремя космонавтами.

Физику нередко называют главной наукой XX века. Величайшее достижение этой науки — это открытие океанов энергии, скрытых в глубинах материи. Ученые Советского Союза стоят во главе прогресса науки и в этой области. Еще 27 июня 1954 года была пущена первая в мире советская атомная электростанция под Москвой. А в настоящее время уже вырабатывают промышленный ток гиганты атомной энергетики—Ново-Воронежская и Белоярская электростанции. Мощность каждой из них по 400 тысяч киловатт.

В нашей стране построено первое в мире морское судно, приводимое в движение атомной установкой,—ледокол «Ленин».

Нельзя не упомянуть и о замечательной школе советских математиков, всемирно известных своими работами. Советский академик Н. Боголюбов разработал общую теорию сверхтекучести и сверхпроводимости—свойств вещества при сверхнизких температурах. Во всем мире известны космогонические работы академиков О. Шмидта и Я. Зельдовича. В бесчисленных лабораториях мира применяются счетчики частиц, основанные на свечении Черенкова—Тамма.

Этот список можно продолжать и продолжать. Дополним его несколькими великолепными примерами из области техники.

В нашей стране осуществляются самые дальние в мире энергопередачи напряжением 500 тысяч вольт.

У нас родились крылатые речные и морские суда на воздушных подушках.

Если просуммировать все эти достижения, можно четко сказать: почти на всех основных участках развития науки и техники советские ученые идут сейчас в первых рядах мировой науки, а нередко и лидируют в ней.

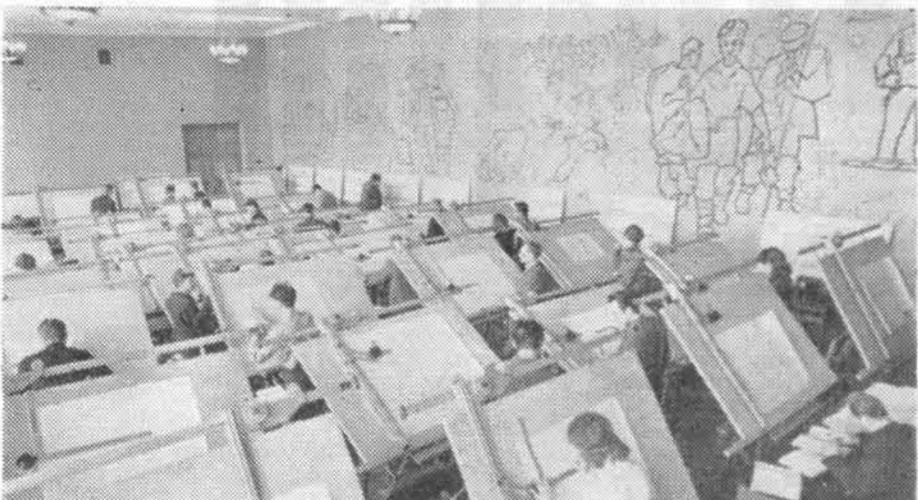
Самозвал-гигант вытворчасці калектыву Беларускага аўтамабільнага завода.

СКОЛЬКО СТОИТ ДИПЛОМ ИНЖЕНЕРА?

О КОЛО 10 тысяч рублей. Однако кому стоит: студенту, его родителям! Нет, такую сумму тратит Советское государство на подготовку каждого специалиста с высшим образованием.

Как известно, в СССР обучение бесплатное. Государство расходует средства на оплату профессорско-преподавательского состава, на производственную практику и научно-исследовательские работы студентов, на приобретение книг, учебных пособий, оборудования и инвентаря, на капитальные вложения по строительству и ремонту учебных, жилых и культурных сооружений. Кроме того, все успевающие студенты получают стипендию от 28 до 50 рублей в месяц. Иногородние пользуются общежитием. Плата за общежитие чисто символическая — 1 рубль в месяц. Остальное доплачивает государство.

Расходы на высшее образование в стране составили, например, в 1963 году огромную сумму — 1,3 миллиарда рублей. Пользоваться этими средствами может любой советский гражданин.

Агульны выгляд праектнага кабінета будаўніча-архітэктурнага факультэта Беларускага політэхнічнага інстытута

10 ОТВЕТОВ

Дубовый листок оторвался от ветки родимой
И в степь укатился, жестокою бурей
гонимый;
Засох и увял он от холода, зноя и горя;
И вот наконец докатился до Черного моря.
У Черного моря чинара стоит молодая;
С ней шепчется ветер, зеленые ветви
лаская;
На ветвях зеленых качаются райские птицы;
Поют они песни про славу морской
царь-девицы.
И странник прижался у корня чинары
высокой;
Приюта на время он молит с тоскою
глубокой
И так говорит он: «Я бедный листочек
дубовый,
До срока созрел я и вырос в отчизне
суровой.
Один и без цели по свету ношусь давно я,
Засох и без тени, увял я без сна и покоя.
Прими же прищельца меж листьев своих
изумрудных,
Немало я знаю рассказов мудреных и чудных». —
«На что мне тебя? — отвечает молодая
чинара, —
Ты пылен и желт, — и сынам моим свежим
не пара.
Ты много видал — да к чему мне твои
небылицы?
Мой слух утомили давно уж и райские
птицы.
Иди себе дальше, о странник! тебя я не знаю!
Я солнцем любима; цвету для него и блистаю;
По небу и ветви раскинула здесь на
просторе;
И корни мои умывает холодное море».

МЯТЕЖНЫЙ ПОЭТ

Имя Лермонтова знакомо и дорого каждому с детских лет. Мятежный дух поэта, необыкновенная простота в сочетании с глубиной мысли, музыкальность и лиризм, собственные его стихам, — все это волнует и будет волновать многие поколения читателей.

О приходе в русскую литературу нового великого поэта возвестила смерть Пушкина. В те дни, когда Пушкин погиб на дуэли, по Петербургу разошлось в рукописных списках стихотворение «Смерть поэта», написанное корнетом императорской лейб-гвардии Михаилом Лермонтовым, в котором он клеймил убийц, стоящих у трона, — «свободы, гения и славы палачей».

Всего через четыре года возле Пятигорска на склоне горы Машук погиб на дуэли и сам Лермонтов. Даже современники поэта понимали, что это была не простая дуэль, а спровоцированное политическое убийство.

Лермонтовское наследие очень богато и разнообразно: «Демон» и «Мцыри», «Бородино» и «Дума», «Родина» и «Казачья колыбельная», «Выхожу один я на дорогу» и «Песня про купца Калашникова» и, наконец, роман «Герой нашего времени» — вершина творчества

Михаила Юрьевича. История не знает поэта, который, погибнув в 27-летнем возрасте, оставил бы такие совершенные произведения и занял такое значительное место в истории мировой культуры.

Творчество Лермонтова давно вошло в духовную жизнь белорусского народа. В 1914 году, когда отмечался 100-летний юбилей со дня рождения М. Ю. Лермонтова, Максим Богданович, поэт, может быть, наиболее близкий ему по духу в белорусской литературе, откликнулся на это событие статьей «Одинокий». Великий русский поэт оказал большое влияние на Ф. Богушевича, Я. Купалу, Я. Колоса, К. Буйло.

Произведения Лермонтова, сосланного царским самодержавием на Кавказ, проникнуты чувством одиночества, тоски по родине.

Тучки небесные, вечные странники!
Степью лазурною, цепью жемчужною
Мчитесь вы, будто как я же, изгнанники
С милого севера в сторону южную.

Эти строчки близки и понятны людям, живущим на чужбине. И не наваял ли лермонтовский «дубовый листок», который «оторвался от ветки родимой

и в степь укатился, жестокою бурей гонимый», членом Федерации русских канадцев мысль выбрать своей эмблемой осенний кленовый листок. А стихотворение «Родина», пронизанное задумчивой и мудрой любовью к Отчизне? Чье сердце останется равнодушным к проникновенным строкам:

Но я люблю—за что, не знаю сам! —
Ее степей холодное молчанье,
Ее лесов безбрежных колыханье,
Разливы рек ее, подобные морям...
Люблю дымок спаленной жнивы,
В степи ночующий обоз,
И на холме средь желтой нивы
Чету белеющих берез.

«У великих художников нет даты смерти, — пишет известный советский исследователь творчества Лермонтова Иракий Андроников, — есть только дата рождения. Читая и перечитывая Лермонтова, восторгаясь героическим духом его поэзии, ее неповторимым лирическим содержанием, мы думаем о нем, как о живом. И мы нежно и благодарно любим его и ценим в его произведениях бессмертное достоинство нашей культуры».

РАДЫЁ

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ
Слухайце штотдзённа нашы радыёперадачы па сярэднееўрапейскаму часу: ад 7 да 8 гадзін, ад 15 да 16, ад 17 да 20 і ад 21 да 22 гадзін у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 16, 19, 31, 41 метр, а таксама на сярэдніх хвалях 216,6 і 375 метраў.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ — на гэтых жа хвалях па суботах ад 7 гадзін 30 минут да 8 гадзін і ад 19 гадзін 30 минут да 20 гадзін па сярэднееўрапейскаму часу.

Апрача таго, штотдзённа на кароткіх хвалях 50,25 і 50,51 метра ад 22 гадзін 30 минут да 23 гадзін 30 минут па сярэднееўрапейскаму часу.

ДЛЯ ЗША, КАНАДЫ І КРАІН ЛАЦІНСКАЙ АМЕРЫКІ
Слухайце штотдзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскіму часу ад 18 гадзін 30 минут да 20 гадзін 30 минут у дыяпазоне наступных кароткіх хваляў: 19,25, 31 і 41 метр, а таксама на сярэдніх хвалях 216,6 метра.

НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ — на гэтых жа хвалях кожную суботу ад 19 гадзін да 19 гадзін 30 минут па нью-йоркскіму часу.

РАДЫЁ

РАМУАЛЬД КЛІМ.

АЛЯКСАНДР МЯДЗВЕДЗЬ.

тры сусветныя рэкорды нашых волатаў Ю. Уласава і Л. Жабацинскага. Алімпійскім чэмпіёнам стаў украінец ЛЕАНІД ЖАБАЦІНСКІ, сярэбраны медаль у ЮРЬІЯ УЛАСАВА.

Рэкардсменка свету ў кіданні дыска, інжынер-будайнік з Ленінграда ТАМАРА ПРЭС у востраўскай барацьбе з моцнымі сапернікамі зноў даказала, што яна застаецца мацнейшай у свеце. Кінуты дыск на 57 метраў 27 сантыметраў, заваявала залаты медаль і тытул чэмпіёнкі Алімпіяды.

Лепшай аказалася шпага кіяўляніна РЫГОРА КРЫСА. Прайграўшы свой першы бой тбілісцу Гураму Каставе, ён выйграў усе наступныя паядынькі і ўзяўся на вышэйшую ступеньку п'едэстала гонару.

Залаты медаль у класічнай барацьбе (паўсярэдняя вага) заваяваў чэмпіён свету масквіч АНАТОЛЬ КОЛЕСАЎ.

Гімн Савецкага Саюза быў выкананы на Нацыянальным стадыёне ў Токіо ў гонар пера-

могі выкладчыка з Віцебска РАМУАЛЬДА КЛІМА. Яго молат зрабіў самы далёкі палёт — на 69 метраў 74 сантыметры, перакрыўшы алімпійскі рэкорд і вышэйшае дасягненне СССР.

Савецкія фехтавальшчыцы сталі сярэбранымі прызёрамі Алімпіяды. Сярод іх беларуская спартсменка ТАЦЦЯНА САМУСЕНКА. Гэта другі алімпійскі медаль мінскага інжынера. Першы залаты медаль яна атрымала за камандную перамогу ў Рыме.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77,
Дом друку.
Рэдакцыя газеты
«Голас Радзімы».

XVIII Алімпійскія гульні ў зеніце. На 19 кастрычніка савецкая каманда мае 13 залатых, 10 сярэбраных і 17 бронзавых медалей.

Імя двухразовага чэмпіёна свету па вольнай барацьбе і заслужанага майстра спорту СССР беларускага спартсмена АЛЯКСАНДРА МЯДЗВЕДЗЯ вядома далёка за межамі нашай краіны. У Токію да гэтых гучных званняў студэнт з Мінска дадаў яшчэ адно — званне алімпійскага чэмпіёна па вольнай барацьбе ў паўцяжкай вазе.

Другі залаты медаль у вольнай барацьбе прынес савецкай камандзе АЛЯКСАНДР ІВАНЦКІ.

Нямнога ў свеце спартсме-

наў, якія тройчы заваявалі залатыя алімпійскія медалі. 26-гадовы масквіч ВЯЧАСЛАў ІВАНОЎ адсвяткаваў такі поспех. У спарборніцтвах па акадэмічным веславанні, у заездзе буйнага і рымскіх поспехі.

Выдатнай перамогі дабіліся на парнай двойцы масквічы БАРЫС ДУБРОЎСКІ і АЛЕГ ЦЮРЬІН. Абвергнуўшы ўсе прагнозы спецыялістаў, яны выйгралі ў моцнай амерыканскай пары і сталі чэмпіёнамі.

Каманда СССР у саставе ІГАРА НОВІКАВА, АЛЬБЕРТА МАКЕЕВА і ВІКТАРА МІНЕЕВА перамагла ў спарборніцтвах па сучасным пяцібор'і. У асабістым заліку алімпійскім чэмпіёнам стаў венгер

Ферэнц Тэрэк. Сярэбраны медаль заваяваў І. Новікаў, бронзавы — А. Макееў.

Бліскучую перамогу атрымаў ветэран савецкай цяжкай атлетыкі РУДОЛЬФ ПЛЮКФЕЛЬДЭР — шахцёр з Растойскай вобласці. Устанавіўшы новы рэкорд СССР, ён стаў алімпійскім чэмпіёнам.

Шэсць разоў запар выйграў першынство свету — такога яшчэ ў гісторыі фехтавання не было. Шостая перамога, яна ж другая алімпійская — у каманды савецкіх рапірстаў. Члены каманды: гаркаўчанін ГЕРМАН СВЕШНІКАЎ, ленаградзец ВІКТАР ЖДАНОВІЧ, масквіч МАРК МІДЛЕР і саратавец ЮРЬІЯ СІСІКІН.

25-гадовая маскоўская аспірантка, інжынер-чыгуначнік ІРЫНА ПРЭС заваявала першы ў гісторыі Алімпіяд залаты медаль у лёгкаатлетчным пяцібор'і. Яе вынік 5246 ачкоў — новы сусветны рэкорд!

З новым сусветным рэкордам у суме трохбор'я — 487,5 кілаграма перамог сваіх сапернікаў ітангіст паўцяжкай вагі асілак з Амура УЛАДЗІМІР ГАЛАВАНАЎ. Мацнейшымі былі савецкія ітангісты і ў цяжкай вазе. Фотарэпартажы мелі магчымасць сфатаграфавачь